

Naudītē savus darinājumus apskatei izlikušas rokdarbnieces

Šomēnes Naudītes bibliotēkas telpās aplūkojami 12 pagasta rokdarbnieču darinājumi. Vienuviet redzami dažādi adījumi, tamborējumi, svētku rotājumi. Jāteic, ka šī raksta autorei, kura no rokdarbu darināšanas ir ļoti tāla, acis žilbst no rakstu un darinājumu daudzveidības.

Sveci zem pūra nav jāslēpj

Kā bilst divas no izstādes dalībniecēm, kuru darbi pašlaik aplūkojami grāmatu krātuvē un kuras piekrita tikties ar «Zemgali», paldies par izstādes ierīkošanu jāteic jaunajai bibliotekārei Ģitai Zeikmanei, kura esot idejas autore un izstādes ierīkošanas iniciatore. Pati bibliotekāre, izdzirdot sacīto, gan mazliet apmulst:

– Tas taču jūsu darbs, es tikai rosināju, ka nevajag sveci slēpt zem pūra! Un man ir prieks, ka gandrīz visi vietējie cilvēkus, kurus esmu iepazinusi, pāris mēnešus strādājot Naudītē, ir bijuši un priecājušies par vietējo rokdarbnieču veikumu. Mani kaitina, kad dzirdu sakām – ak, Naudīte jau tāds guļamvagonis vien ir, te jau nekas nenotiek! Notiek, un kā vēl! Tikai vajag gribēt to saskatīt!

Labi, neviens nereklamē, ka dara to vai šo, bet vai tāpēc nedara? Tikai dažreiz nevēlas par to skaļi runāt. Ziniet, vietējā kautrība, ja tā var sacīt. Jo – ko nu es, gan jau citam ir kas vairāk, ko parādīt... Bet šīs abas dāmas ir manas vietējās «lokomotīves», es pat nezinu, ko bez viņu atbalsta darītu, – smejas bibliotekāre, norādot uz Viju Spalvaini un Ingrīdu Aluti. Vijas kundze, kura ir nedaudz runīgāka, godīgi atzīst – Ingrīdu šajā aktivitātē ievilkusi viņa. Kā gan citādi, ja abas ir kaimiņienes?

Darinājumiem jau saimnieki zināmi

– Nav jau pirmā izstāde, kur izstādām savus darinājumus, – bilst Vija. – Re, te pat ir viens «Zemgales» numurs saglabāts no laikiem, kad pirms vairākiem gadiem savus darbus izstādījām Dobeles Novadpētniecības muzejā. Tā nu Naudītē esam apvienojušās tādā neoficiālā rokdarbnieču pulciņā. Kādreiz sagājām kopā un, ja var tā teikt, kopīgi vakarējām, cakojojot savus rokdarbus.

Kad meklējami pulciņa pirmāsākumi? Laikam kādus 13 gadus atpakaļ. Bijusi Naudītes bibliotekāre Olga Kursiša, kuras darbi aplūkojami arī šajā izstādē, mums laipni atvēlēja grāmatu krātuves agrākās telpas, tur sanācām kopā, adot un tamborējot. Ziniet, ja darbi notiek kopā, arī laiks paiet ātrāk un nemanot. Galu galā, arī Naudītē taču kaut kam jānotiek, vai ne?

Mums nav nosacījumu, ka pulciņa dalībniecēm ir tikai jāada. Katram ir kaut kas tuvāks. Man, piemēram, patīk adīt lakatus. Teh-

nikas visdažādākās – šādi raksti, tādi raksti, mežģīņraksti un citi. Viss jau atkarīgs no noskaņojuma.

Lielākā daļa no izstādē redzamajiem lakatiem jau atraduši savus īpašniekus. Ir taču Ziemassvētku laiks, dāvanu vajag daudz. Tikai nesmeļieties, bet vai zināt, kas visvairāk šajā izstādē pārsteidz jaunākos apmeklētājus? Šis kamo-lā nesatītais dzijas «pikucis». Tad dzird jautājumu, vai tad no tāda arī var kaut ko uzadīt? Starp citu, tas ir mūsu pulciņa dalībnieces Irēnas Bergmanes sarūpēts. Kā tagad moderni teikt – 100 % dabīgs produkts, jo dzija iegūta no Irēnas audzēto aitū vilnas. Nezīnu, vai viņa joprojām tās audzē, taču iepriekš Irēna un vērējamais ratiņš gan bija nešķirami.

Ja jau vajag, tad būs

Vaicātas, vai arī abām rokdarbniecēm ir tāpat kā tajā sakāmvārdā par kurpnieku bez kurpēm, proti, vai, čakli adot un cakojojot citiem, pašas un tuvinieki nepaliek bez šiem rokdarbiem, abas noraidoši krata galvu.

– Nule kā vecākā meita zvanija un jautāja, ko es daru. Ko gan citu, ja ne adu? Biju piesolījusi vienam paziņam zeķes. Klausules otrajā galā dzirdu atvieglotu nopūtu – cik gan labi, ka mums zeķes nevajag... Ko lai saka, lielpilsēta paliek lielpilsēta, kurš gan tur zeķes kājās vilks? No mājas laukā, mašīnā vai autobusā iekšā, un viss – jau esi darbā! Un vēl komentārs, ka krājumu joprojām ir zeķes no agrākajiem dāvinājumiem. Toties jaunākā gan saka, ka zeķu pāris viņu ģimenei noderētu. Ko lai atbild? Jāsaka – ja jau vajag, tad būs!

Veids, kā relaksēties

Gan Ingrīda, gan Vija bilst, ka nekad nav uztvērušas adīšanu kā slogu, kā piespiedu nodarbi. Drīzāk tā ir savdabīga relaksācija pēc nogurdinošas darba dienas, jo jāsatraucas vienīgi par to, vai nodomātais musturs nav kādā mirklī nojucis. Ja tā arī gadās, viss adījums tiek bez žēlastības izārdīts. Vaicāta, cik ilgs laiks paiet, lai uzadītu vienu lakatu, Vija smaida – nav vienotas mērauklas. Viss atkarīgs no garastāvokļa un iedvesmas, dažkārt paiet pāris nedēļas, dažkārt mēnesis...

– Redziet, dažreiz nopērc vienu dzijas «fici» ar domu, ka tās pietiks plānotajam darbiņam. Bet jau adīšanas procesā saproti, ka gribi pieadīt kaut ko vēl klāt. Un tad atkal jāmeklē nepieciešamais. Nav jau lēts šis hobijs, ko tur slēpt.

Viena dzijas «fici» vien maksā ap desmit eiro, un tās tādām kārtīgākam darbam nemaz nepietiek. Ziemā šim vaļaspriekam ir vairāk vaļas, savukārt vasarā brīvo laiku paņem dārzs, lauku darbi.

Taujāta, kā aizsākās aizraušanās ar rokdarbiem, Vijas kundze smejas – pēc profesijas viņa ir šuvēja un, kad piedzima vecākā meita, gribējās sarūpēt viņai drēbes, kādas nav nopērkamas veikalā. Kur šūšana, tur arī adīšana rokas stiepiena attālumā.

– Vecākā meita adīšanu uztvēra kā pašsaprotamu. Kad paaugās jaunākā atvase un ciemos sāka nākt arī puīši, kopā skatījāmies televizoru. Kā jums šķiet, ko es darīju? Protams, paralēli adīju. Tad jaunākā meita saviem kavalieriem teica – nejutieties traucēti, manu māti jūs citādā paskatā nemaz neredzēsiet! Tikai šādi – adot.

Vai atvases gājušas manās pēdās? Tikai vecākā šad tad ko uzmar-go. Jaunākajai šī nodarbe ir sveša. Drīzāk viņa atbrauks pie mammas un palūgs, lai piešuju iztrūkušo pogu vai atvedīs zeķes, ko salāpīt. Bet katram jau ir kaut kas savs, kas padodas, vai ne?

Izārdīt nekad nav žēl

– Jā, jā, Vija ir tā vainīgā, kura mani šajā rokdarbu pasaulē ievilka, – smejas Ingrīdas kundze. – Šad tad jau kaut ko paknibinājos, bet tā nopietni cakošanai pievērsos, kad aizgāju pensijā. Ko gan citu darīt, brīvā laika taču tad kļuva atliku likām. Īpaši ziemā, kad uz dārzu nav jāiet, ir pilnīga ricības brīvība.

Nē, nē, visi radi man ir apadīti no galvas līdz papēžiem. Ko tur liegties, tāpat kā Vijai arī man tiek atvesta kāda zeķe lāpīšanai. Redz, man labāk un ātrāk sanākot. Bet nav jau grūti izlīdzēt.

Adu dažādās tehnikās. Šoreiz izstādei vairāk esmu atnesusi darbus, kas tapuši tā saucamajā mežģīņu jeb lapiņrakstā. Te jau Vijas pirksts vairāk, mūždien viņa uzsver, ka adīt tikai labiski un kreiliski nav tas labākais tonis. Atceros, kā viņa man uzdāvināja dziju un vēl klāt pielika rakstu, kurš jānoada. Tas gan nebija viegli, bet tiku galā. Kas tad tur – nesanāk kaut kas, izārdi un sāc pa jaunu. Bet gala darbam ir jābūt ideālam, nekādas haltūras nav pieļaujamas! Un, nē, man nav žēl adījumu izārdīt, ja nav sanācis, kā iecerēts. Vai nu labi, vai nekā!

Vija Spalvaine (no kreisās) un Ingrida Alute.

Naudīšnieces prot strādāt visdažādākajās tehnikās.

Derēs visparastākā auduma zeķe

Protams, jebkura rokdarba pamatā ir tā izejvielas kvalitāte. Par veikalos nopērkamo dziju rokdarbnieces var runāt stundām, Redz, daudzi sūdzas, ka vilnas zeķes ātri izdilstot, īpaši papēžos, lai arī kādu dziju to adīšanai neizmanto. Vienkāršs knifīņš – tās tik ātri neizdils, ja virs vilnas kapzeķes būs uzvilka visparastākā veikalā nopērkamā auduma zeķe. Vēlams gan, kādu izmēru lielāka, nekā vajadzīgs.

Vēl kāds interesants fakts – it kā tik šķietami filigrānie mežģīņrakstā tapušie lakati tūlīt pēc noadīšanas nemaz neizskatās tik perfekti. Lai iegūtu isto formu un mežģīnes būtu labi saskatāmas, darinājumus nepieciešams pirms tam apstrādāt ar tvaiku. Tikai tad rokdarbs iegūs vajadzīgo formu.

Un vēl kāds rokdarbnieču padoms – ja apgalvosiet, ka zeķes

neierasti «kož», uzvilktas basā kājā, tās vēlams pēc uzadīšanas izmazgāt ar visparastāko matu šampūnu. Ar rokām, protams, ne veļas mašīnā, un dzijas stīvums pazudīs, kā nebijis.

Naudītes bibliotēkā pašlaik aplūkojami 12 vietējo rokdarbnieču darbi. Savus darbus apskatei atvēlējušas Veronika Millere, Gundega Matuzele, Irēna Bergmane, Sofija Sverdele, Ingrida Bukeja, Ingrida Alute, Raina Grauzdule, Zenta Ozoliņa, Dzintara Kovaļevska, Vera Olševska, Olga Kursiša, Vija Spalvaine.

Indra Cehanoviča
Autores foto

MAF

Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem
Par lappuses saturu atbild raksta autors